

2017

– דוח מבקר המועצה
לשנת 2016
המועצה האזורית
הגלבוע

דוח ביקורת

נגישות

פעולות המועצה להנגשה של מוסדות החינוך

מבוא

בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח – 1998, נקבע עיקרון יסודי חשוב: "זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעיקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עיקרון כבוד הבריות."

בנוסף נקבע בחוק כי מטרתו "לעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו.

במועצה האזורית הגלבוה, מערכת חינוך המספקת שירותים ל- כ-10,000 (מתוך כ-32,000 תושבים) במסגרות הכוללות בין השאר: בתי ספר, חטיבות ביניים ותיכונים.

תקצר היריעה לתאר את חשיבות ההנגשה עבור מערכת החינוך בגלבוה. נגישות פיזית המוגדרת כאפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירותים.... שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם והכל באופן שוויוני, מכובד עצמאי ובטיחותי. לנגישות צד חשוב לא פחות: "הנראות" של אנשים עם מוגבלות בחברה. נוכחותם הפיסית בקהילה מפגישה אותם עם כלל הציבור: מבוגרים וצעירים מידי יום ביומו. מכאן תתאפשר להם השתתפות רבה יותר, בעתיד בחיים הציבוריים, המקצועיים והפוליטיים.

פעולות הביקורת

מבקר המועצה בדק את תחום פעולות המועצה להנגשה של מוסדות החינוך, ברחבי המועצה האזורית הגלבע, לסירוגין במהלך החודשים מאי 2016 – מרץ 2017.

המבקר נפגש עם ראש מחלקת החינוך, מזכיר המועצה, מהנדס המועצה היוצא, מהנדס המועצה הנכנס ומנהלי בתי ספר היסודיים, חטיבות הביניים והתיכונים.

במהלך הבדיקה סייר מבקר המועצה במוסדות החינוך וכן עיין במסמכים במחלקת החינוך וההנדסה במועצה.

ממצאי הביקורת

להלן הממצאים שנאספו לגבי מוסדות החינוך במועצה האזורית הגלבוע, בנוגע להנגשה של מוסדות החינוך:

1. ייעודו של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998 (להלן – חוק שוויון זכויות) הוא, "להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות (ע"פ הגדרה: "אדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים"). כמו כן "לעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה לצרכיו המיוחדים".
2. בחוק נקבע כי "מקום ציבורי יהיה נגיש לאנשים עם מוגבלות" מכאן נובע כי נגישות פיזית היא תנאי מוקדם לקיום שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.
3. ע"פ הוראות חוק שוויון זכויות, על הרשות המקומית למנות "רכז נגישות". נמצא כי במועצה האזורית הגלבוע, לא ממונה כיום רכז/ת נגישות.
4. אין מידע לציבור, הניתן באמצעות האינטרנט בדבר מידת נגישות מוסדות החינוך במועצה.
5. ביום 12.1.2016 הוציא נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, צו נגישות למועצה האזורית הגלבוע, בנוגע להחלה הדרגתית של התאמות נגישות במוסדות חינוך, במועצה.
6. ע"פ סעיף 19 לג 3 נקבע כי ביצוע הוראות הנגשה כללית של מוסד חינוך יעשה בהדרגה ובפריסה שווה על פני השנים (ההדגשה במקור), עד לסיום המלא של התקנת התאמות הנגישות הכללית ולא יאוחר מיום 1 במאי 2019.
7. בעקבות הוצאת הצו, נקבעו פגישות בין ראש מנהל חינוך מזכיר המועצה, וגזבר המועצה, בכדי להיערך על מנת לעמוד בצו הנגישות.

8. בעקבות הפגישות, הוגש תב"ר ייעודי שאושר על ידי מליאת המועצה, לצורך מימון סקר הנגשה במוסדות החינוך במועצה, הנובע כדרישה ראשונית מהמועצה על מנת לעמוד בצו הנגישות.

9. בהמשך לסיורים ולבדיקות שערך מבקר המועצה, במוסדות החינוך, התגלו ליקויי הנגשה במוסדות החינוך הבאים:

10. יסודי סנדלה.

11. בי"ס יסודי טייבה בעמק.

12. חטיבת הביניים מוקייבלה. (רשת אורט, לשעבר בי"ס יסודי עמק ירוק)

13. בי"ס יסודי נר הגלבווע.

14. כפר הנוער ויצ"ו ניר העמק.

15. יסודי טמרה של העמק.

16. בי"ס יסודי מוקייבלה.

17. יסודי משותף עמק חרוד.

18. מקיף אורט אחווה.

19. חבד – גוש יעל

20. בי"ס יסודי נאעורה.

21. בצו הנגישות נקבעה החלה הדרגתית של נגישות במוסדות חינוך, בהדרגה ובפריסה שווה על פני השנים:

דשימת בתי הספר בגלבווע ומועדי ההנגשה המחייבים

להנגשה עד 1.9.2016 = 25%

א. יסודי טייבה בעמק.

ב. חטיבת הביניים מוקייבלה

ג. יד לחמישה – דבורה

ד. יסודי סנדלה

להנגשה עד 1.9.17 = 50%

א. טמרה של העמק

ב. עמק יפה

ג. נר הגלבו

ד. כפר הנוער ויצו בעמק.

להנגשה עד 1.9.2018

א. יסודי מוקייבלה

ב. משותף עמק חרוד

ג. מקיף אורט אחווה

להנגשה עד 1.5.2019

א. הרב תחומי עמק חרוד

ב. חבד אביטל

ג. יסודי ממלכת נאעורה

סך הכל 14 מוסדות חינוך

22. מבקר המועצה בדק את התאמות ההנגשה המחויבות על פי הצו במוסדות החינוך, שנדרשו להתאמה עד 1.9.2016, בבדיקה נמצא כי רק בי"ס יד - לחמישה עמד בדרישות צו ההנגשה ובשאר 3 מוסדות החינוך לא התקיימו תנאי הנגישות המוחלים בצו הנגישות.

23. בעקבות הממצאים שיגר מבקר המועצה מכתב למזכיר המועצה ולראש מנהל החינוך מ-7.3.2017, בעקבותיו נקבעה פגישה משותפת למזכיר המועצה למבקר המועצה ולראש מנהל חינוך, ב-26.3.2017.

24. בעקבות הפגישה ובקשת המבקר להעברת מסמכים בנושא, התברר כי משרד החינוך העביר הרשאות תקציביות בסך 1.21 מלש"ח למועצה האזורית הגלבו לטובת ההנגשה המחייבת, ב-9 מוסדות חינוך.

25. מוסדות החינוך שניתנה הרשאה תקציבית הם:

א. יסודי טייבה בעמק

ב. חטיבת הביניים מוקייבלה

ג. יסודי סנדלה

ד. נר הגלבו

ה. כפר הנוער ויצו ניר העמק

ו. יסודי מוקייבלה

ז. מקיף אורט אחווה

ח. חבד אביטל

ט. ממלכתי נעורה

26. מהמסמכים שנשלחו מחברת מבצר למועצה, אשר באמצעותה מאשרים את תקצוב מוסדות החינוך להנגישם על פי צו הנגישות, עולה כי מוסדות החינוך הבאים מתוך רשימת החובה כבר מונגשים ע"פ דרישות הצו:

א. בי"ס יסודי יד לחמישה.

ב. עמק יפה.

ג. תיכון עמל עמק חרוד.

27. עוד עולה מהמסמכים כי לשני בתי ספר שנדרשת הנגשה על פי הצו טרם ניתנה הרשאה תקציבית:

א. טמרה של העמק

ב. יסודי משותף עמק חרוד

28. ב-29.3.17 אישרה מליאת המועצה תב"ר ייעודי להנגשת מוסדות החינוך ע"פ ההרשאה התקציבית שניתנה למועצה, המפורטת בסעיפים 24-27.

בעקבות הממצאים הללו נקבעה פגישה דחופה ע"י מבקר המועצה עם מהנדס המועצה החדש, ב-6.4.2017.

29. מהנדס המועצה ניתח בפגישה את הפערים בין כתבי הכמויות והתקציב הנדרשים לביצוע הנגשת מוסדות החינוך במועצה, ובין ההרשאות התקציביות שהתקבלו, כל זאת בהתאם להחלה ההדרגתית של צו הנגישות ולוח הזמנים המחייב שנגזר מכך.

המלצות

1. על המועצה האזורית הגלבווע לעמוד בלוח הזמנים הנגזר מצו הנגישות המדורג שהוחל על המועצה, בתחום מוסדות החינוך.
2. על המועצה האזורית לדאוג להנגשה פרטנית של מוסדות החינוך, בהם לומדים תלמידים עם מוגבלויות.
3. על המועצה לפנות למשרד החינוך, באופן מידי, לפעול לקבלת הרשאה תקציבית לנגישות שני בתי הספר, שטרם תוקצבו במסגרת ההרשאות הקיימות.
4. חשיבות פעולה זו עולה עת בית ספר אחד מופיע בצו ההדרגתי לנגישות, עד למועד 1.9.2017, מועד תחילת שנת הלימודים הקרובה.
5. המועצה האזורית צריכה לגבש תכנית עבודה מפורטת לטיפול בנושא הנגישות במוסדות החינוך ברחבי המועצה.
6. על ראש מנהל החינוך לפעול, בשיתוף מהנדס המועצה, גזבר המועצה ומזכיר המועצה, לגיבוש תכנית עבודה, המגובה תקציב, אשר מותאמת לוח הזמנים של הצו נגישות שהוטל על המועצה, וכוללת את כל הרכיבים החיוניים.

על מנת שתוכנית העבודה תהייה אפקטיבית יש להתייחס בתכנונה להיבטים הבאים :

- א. הגדרת סמכויות ואחריות בתחום המקצועי (נגישות) , בתחום הכספי, בתחום הטכני ובתחום המנהלי.
- ב. יש לגבש תכנית מסודרת של בקרה על סטאטוס הביצוע הנגישות במוסדות חינוך, שתכלול גם דוח כתוב.
7. על מנת להגביר את המודעות לצורך בנגישות בקרב מנהלי בתי הספר, מומלץ שההנחיות ותכנית העבודה של המועצה האזורית בנושא הנגישות, יובאו גם לידיעתם באופן שוטף.
8. נדרשת הנחייה לקיום מעקב ממוחשב, על ליקויי ההנגשה שנמצאו במוסדות החינוך, וכן על ביצוע העבודות בהתאם להחלה ההדרגתית שנקבעה בצו הנגישות.
9. על המועצה האזורית למנות רכז/ת נגישות באופן מידי, ולהכשירו במידת הצורך, ע"פ ההכשרה המחייבת לתפקיד זה.
10. על המועצה האזורית לדאוג ולעדכן את הציבור במידת נגישות מוסדות החינוך שבתחומה.